

The Relationship between Parents' Parenting Styles with Parent-Teen Conflict and Responsibility in Teenagers

Mehdi Asadbeygi

*MA in Educational Psychology, Islamic Azad University, Hamadan, Iran. (corresponding author).
Mzt.dsa@gmail.com

Fariba Monazami-Tabar

Assistant Professor of Educational Psychology, Bu-Ali Sina University, Hamedan Branch, Hamedan, Iran
fmonazamitabar@yahoo.com

Saba Haghi

MA in General Psychology, Malayer National University, Malayer, Iran.
Haghi1212@gmail.com

Ali Hajizade Asl

MA in Management, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.
tg_ph@yahoo.com

Received: 2022/10/25

Accepted: 2022/11/26

DOI:

10.22034/jpcs.2022.1271489.1167

ABSTRACT

The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between parents' parenting styles with parent-teen conflict and responsibility among teenagers. The method of this study was descriptive-correlation and its statistical population consisted of all the teenagers who came to the counseling and assistance center of Hamadan Police Office amounting to 250 people from which by simple random sampling method 112 people, including 56 boys and 56 girls, were selected. In order to collect the required data, a questionnaire was used. The findings illustrated that the high quality of parents' parenting styles is correlated with low parent-teen conflict and the high quality of parents' parenting styles is correlated with high responsibility of teenagers.

Keywords: Parent-Adolescent Conflict, Parental Parenting Styles, Responsibility.

► **Citation (Vancouver):** Mehdi Asadbeygi M, Monazami-Tabar F, Haghi S, Hajizade Asl A. The Relationship between Parents' Parenting Styles with Parent-Teen Conflict and Responsibility in Teenagers. *Police Cultural Studies*, 2022; 9(4): 23-33.

► **Citation (APA):** Mehdi Asadbeygi, M., Monazami-Tabar, F., Haghi, S., Hajizade Asl, A. The Relationship between Parents' Parenting Styles with Parent-Teen Conflict and Responsibility in Teenagers. *Police Cultural Studies*, 9(4), 23-33.

رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان

مهدی اسدیگی
*کارشناس

چکیده

پژوهش حاضر، با هدف بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان انجام گرفت. روش پژوهش پیش رو، توصیفی-همبستگی بود و جامعه آماری آن را کلیه نوجوانان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و مددکاری فرماندهی انتظامی استان همدان که ۲۵۰ نفر بودند، تشکیل دادند که از این جامعه، به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده، ۱۱۲ نفر، شامل ۵۶ پسر و ۵۶ دختر برگزیده شدند. به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز، از ابزار پرسشنامه استفاده گردید. یافته‌ها نشان داد که میزان بالای کیفیت سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان پایین و میزان بالای کیفیت سبک‌های فرزندپروری والدین با مسئولیت‌پذیری بالای نوجوانان همبستگی دارد.

کلیدواژه‌ها: تعارض والد-نوجوان، سبک‌های فرزندپروری والدین، مسئولیت‌پذیری.

◀ **استناد (ونکوور):** اسدیگی، م.، منظمی‌تبار، ف.، حقی، ا.، حاجی‌زاده اصل، ع. رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان، *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۴۰۱؛ ۹(۴): ۲۳-۳۳.

◀ **استناد (APA):** اسدیگی، م.، منظمی‌تبار، ف.، حقی، ا. و حاجی‌زاده اصل، ع. رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان، *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹(۴)، ۲۳-۳۳.

خانواده با کارکردهای مهمی، از جمله بازتولید نیروی انسانی، تأمین نیازهای عاطفی و سلامت روانی و ارتقای ظرفیت تحمل و مدارا دارای نقشی سازنده در تأمین یک- پارچگی اجتماعی از طریق جامعه‌پذیری، تربیت فرزندان و ارائه الگوها و هنجارهای اخلاقی-رفتاری است (نادعلی-زاده، ۱۳۹۸). فرزندپروری، به روش‌ها و رفتارهای ویژه‌ای گفته می‌شود که جداگانه یا در تعامل با یکدیگر بر رشد کودک تأثیر می‌گذارند. نوع برخورد والدین در قالب و رفتارهای به‌هنجار و طبیعی متنوع که به‌منظور کنترل و اجتماعی کردن فرزند به‌کار می‌شود، سبک‌های فرزندپروری اطلاق می‌شود (احمدپور، ۱۳۹۲). شیوه‌های تربیتی والدین و روش‌های انضباطی آنان بی‌تردید تحت تأثیر خصوصیات شخصیتی و اعتقادات آنان است. والدین سالم و بالغ در مقایسه با والدین نابالغ و ناسالم معمولاً با حساسیت و مهربانی بیشتری به نیازها و اشارات فرزندان توجه می‌کنند؛ این نوع فرزندپروری، مشوق و باعث بهبود مهارت‌های ارتباطی و ویژگی‌های شخصیتی است که سبب کاهش اختلافات می‌شود (جامعی، ۱۳۹۹).

به‌طور کلی، در جامعه با سه نوع سبک فرزندپروری روبه‌رو هستیم: ۱- والدین دارای اقتدار و قاطع، ۲- والدین مستبد و ۳- والدین سهل‌گیر. والدین قاطع، هم بر رفتار مختارانه و هم بر نظم و کنترل اهمیت می‌دهند؛ کودکان این خانواده‌ها در بحث‌هایی که به رفتارشان مربوط می‌شود، آزادانه شرکت کرده و حتی ممکن است تصمیم‌گیری نیز کنند، اما اقتدار نهایی در دست والدین است. والدین مستبد، به‌طور مطلق به قدرت خارجی وابسته‌اند و کم‌تر متکی به خود هستند و نمی‌توانند به‌تنهایی کاری انجام دهند یا از خود عقیده‌ای داشته باشند. والدین سهل‌گیر (غفلت‌کننده) نیز تصمیم‌نهایی را در جهت خواسته‌های فرزند می‌گیرند و فرزند آزاد است که به خواسته‌های والدین بی‌اعتنا باشد (اسدی، ۱۳۹۱). با ورود فرزندان به سن نوجوانی، رابطه والدین با نوجوان دست‌خوش تغییراتی می‌شود. دوران

نوجوانی که سنی پر از تنش است با خود تعارضاتی به‌همراه دارد (دشتی رحمت‌آبادی، ۱۳۹۹).

یکی از ابعاد قابل توجه این تعارضات که به‌نظر می‌رسد رابطه معناداری با سبک‌های فرزندپروری والدین دارد، نقش تعارض میان والدین و نوجوانان است. مطالعات متعدد نشان می‌دهند که فراوانی تعارضات در اوایل نوجوانی (حدود ۱۵-۱۲ سالگی) به اوج خود می‌رسد و در اواسط نوجوانی (حدود ۱۸-۱۶ سالگی) به تدریج کاهش می‌یابد. این مسأله جزو فرآیند طبیعی رشد است و منجر به تبدیل تعاملات کودک - والد به نوجوان - والد می‌شود. بیشتر پژوهشگران از میان عوامل اثرگذار بر شخصیت فرد، برای نقش خانواده در سلامت روانی و رفتاری نوجوانان اهمیت بسیار قائل شده‌اند. کانون خانواده‌ای که بر اثر تعارض و جدال میان اعضای آن آشفته است، محیط روانی و روحی امن را از اعضای خانواده سلب می‌کند و سبب به‌وجود آمدن مشکلاتی برای اعضای آن می‌شود؛ درحالی‌که، اگر با تعارض به‌وجودآمده میان اعضای خانواده به‌روشی مناسب برخورد شود، به بهبود رابطه کمک می‌کند. در غیر این صورت، نه‌تنها تعارض برطرف نمی‌شود، بلکه به تداوم رابطه آسیب می‌رسد (توماس و همکاران، ۲۰۱۹).

یکی دیگر از ویژگی‌هایی که همواره والدین و مربیان درصدد ایجاد و پرورش آن هستند و با سبک‌های فرزندپروری والدین در ارتباط است، مسؤلیت‌پذیری است. هنگامی که کودک در محیط خانواده سالم، پذیرنده رفتارها و دارای نقش‌های مثبت است و والدین از سبک فرزندپروری درست استفاده می‌نمایند، حس مسؤلیت-پذیری نیز در او شکل می‌گیرد. مسؤلیت امری ارثی نیست، بلکه باید از طریق تجربه آن را آموخت و این حس زمانی در فرزند پدید می‌آید که به او مسؤلیت داده شود، اثربخشی و بازخورد پاسخ‌های خویش را دریافت کند و در زمینه راه‌های گوناگون که در سایر موقعیت‌ها مناسب هستند، نیز اطلاعاتی داشته باشد (دودمان، ۱۳۹۷).

در همین راستا، توماس و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود نتیجه گرفتند که خانواده و شیوه‌های تربیتی، منشأ اغلب ناسازگاری‌ها و تعارضات نوجوانان است و از مشکلات بسیار معروف این دوره، درگیری و تنش میان نوجوان و والدین است. همچنین، سیفرت و اسواز^۱ (۲۰۱۲) و برینج و همکاران^۲ (۲۰۱۰)، با هدف بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های تعارض والد-نوجوان در نوجوانان نتیجه گرفتند که سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سخت‌گیرانه به‌طور مجزا با شیوه‌های تعارض والدین و نوجوانان رابطه مثبت معناداری دارند و سبک فرزندپروری قاطعانه با تعارض والد-نوجوان رابطه منفی معناداری دارد. به‌علاوه، ماسچ و باربر^۳ (۲۰۰۱) نشان دادند که بین شیوه‌های فرزندپروری والدین با مسئولیت‌پذیری شخصی در نوجوانان رابطه معناداری وجود دارد.

با بررسی‌های انجام شده به‌وسیله نگارندگان، پژوهش‌های اندکی در زمینه سبک‌های فرزندپروری و عوامل مؤثر بر آن و به‌خصوص در زمینه نوجوانان در ایران انجام پذیرفته است و در این زمینه محدودیت‌های زیادی در منابع پژوهشی و اطلاعاتی کشور وجود دارد، درحالی‌که پژوهش در این زمینه می‌تواند، نه‌تنها در کمک به والدین و نوجوانان مفید واقع شود، همچنین برای سایر افراد جامعه نیز مؤثر باشد. بنابراین، پرسش اصلی در این پژوهش این است که «آیا بین سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان رابطه وجود دارد؟»

روش پژوهش

با توجه به اهداف و موضوع، در پژوهش پیش رو، روش توصیفی از نوع توصیفی-همبستگی استفاده گردید. جامعه آماری این پژوهش، کلیه نوجوانان (دختر و پسر) مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و مددکاری فرماندهی انتظامی استان همدان به‌تعداد ۲۵۰ نفر بودند که از این جامعه، به‌شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده و براساس جدول برآورد حجم

نمونه کرجسی و مورگان^۴، ۱۱۲ نفر شامل ۵۶ پسر و ۵۶ دختر نوجوان، به‌عنوان نمونه پژوهش برگزیده شدند. درادامه، به‌منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، از پرسشنامه‌های زیر استفاده گردید.

پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری بامریند: این پرسشنامه به‌وسیله بامریند (۱۹۷۳) طراحی و ساخته شده است. این پرسشنامه ۳۰سؤالی، شیوه‌های فرزندپروری والدین را در سه عامل اندازه‌گیری می‌کند: ۱- به‌شیوه سهل‌گیرانه، ۲- به‌شیوه استبدادی و ۴- به‌شیوه قاطع و اطمینان‌بخش. در مقابل هر عبارت، ۵ ستون (کاملاً موافقم، تا حدودی موافقم، تا حدودی مخالفم، مخالفم و کاملاً مخالفم) به‌ترتیب از ۰ تا ۴ نمره‌گذاری شده است که با جمع نمره‌های سؤال‌های مربوط به هر شیوه و تقسیم آن بر تعداد سؤالات، نمره مجزا به‌دست می‌آید. بورای (۱۹۹۱) برای بررسی اعتبار و روایی این پرسشنامه از روش افتراقی استفاده نمود و مشاهده کرد که شیوه استبدادی رابطه منفی با سهل‌گیری ($r = 0/83$) و اقتدار منطقی ($r = 0/48$) دارد و شیوه سهل‌گیری رابطه معناداری با شیوه اقتدار منطقی نداشت ($r = 0/7$). همچنین، بورای (۱۹۹۱) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، اعتبار آزمون را ۰/۸۴ به‌دست آورد که پایایی مورد قبولی است. در انستیتو روان‌پزشکی ایران نیز اسفندیاری (۱۳۷۴)، فرم اصلی پرسشنامه را ترجمه و اصلاحات لازم را در آن انجام داد. سپس، از ۱۰ نفر از صاحب‌نظر در زمینه روان‌شناسی و روان‌پزشکی خواسته شد تا میزان اعتبار هر جمله را با زدن علامت مشخص نمایند و در صورت لزوم نظر اصلاحی خود را نیز بیان نموده و جمله پیشنهادی خود را اضافه نمایند. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که پرسشنامه مذکور دارای روایی صوری است و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، میزان پایایی ۰/۸۷ به‌دست آمد که قابل قبول است.

پرسشنامه، ۰/۷۹ محاسبه شده است.

پرسشنامه مسئولیت‌پذیری شخصی برای نوجوانان مرگلر و شیلد: این پرسشنامه به وسیله مرگلر و شیلد (۲۰۱۶) به منظور سنجش مسئولیت‌پذیری شخصی برای نوجوانان طراحی و تدوین و در ایران به واسطه جوکار و همکاران (۱۳۹۸) اعتباریابی شده است. این مقیاس دارای ۱۵ گویه و سه مؤلفه پاسخ‌گویی شخصی، کنترل رفتاری و کنترل شناختی است و براساس طیف چهار گزینه‌ای لیکرت، به سنجش مسئولیت‌پذیری شخصی برای نوجوانان می‌پردازد. پایایی پرسشنامه مسئولیت‌پذیری شخصی برای نوجوانان به روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۱ به دست آمده است.

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها، توصیفی برای تحلیل مقدماتی داده‌ها، شامل محاسبه فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و واریانس و از روش‌های آمار استنباطی، شامل آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره و یک‌متغیره برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش، با بهره‌گیری از نرم‌افزار آماری SPSS¹ استفاده شد. همچنین، از روش آلفای کرونباخ برای بررسی ضریب پایایی پرسشنامه‌ها استفاده شده است.

پرسشنامه تعارض والد-نوجوان فاین، مورلند و

شوبل: این پرسشنامه به وسیله فاین، جی مورلند و اندرشوبل در سال ۱۹۸۳ با هدف سنجیدن کیفیت روابط والد-نوجوان ساخته شده است. این مقیاس یک ابراز ۱۵ سؤالی است که سه ترفند حل تعارض، یعنی استدلال، پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی را می‌سنجد. دامنه نمرات برای هر مقیاس بین ۵ تا ۲۵ است. نمره ۵ نشان‌دهنده عدم تعارض در رابطه و نمره ۲۵ نشان‌دهنده بیشترین تعارض است. دامنه نمرات برای کل آزمون بین ۱۵ تا ۷۵ است که نمره ۱۵ نشان‌دهنده عدم تعارض و نمره ۷۵ نشان‌دهنده وخیم بودن رابطه است. سؤال‌های پرسشنامه دارای پنج درجه از خیلی کم تا خیلی زیاد هستند. نمرات بالا در هر مقیاس نشان‌دهنده تعارض در آن مقیاس است. پنج سؤال نخست پرسشنامه تعارض والد-فرزند، استدلال، پنج سؤال دوم، پرخاشگری کلامی و پنج سؤال سوم، پرخاشگری فیزیکی را می‌سنجد. پرسشنامه تعارض والد-نوجوان به واسطه زابلی در سال ۱۳۹۱ بر روی ۴۶ نفر اجرا گردید و اعتبار آن برای کل آزمون ۰/۷۴ و برای خرده مقیاس استدلال ۰/۵۸، پرخاشگری کلامی ۰/۶۵ و پرخاشگری فیزیکی ۰/۸۲ گزارش شد. پایایی کل این

جدول ۱- جنسیت و میزان تحصیلات نمونه آماری

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	دختر	۵۶
	پسر	۵۶
کل	۱۱۲	۱۰۰
میزان تحصیلات	هفتم	۴
	هشتم	۲۰
	نهم	۱۷
	دهم	۲۸
	یازدهم	۲۵
	دوازدهم	۱۸
کل	۱۱۲	۱۰۰

یافته‌ها

در جدول ۲، میانگین متغیر سبک‌های فرزندپروری والدین ۹۳/۰۷ و انحراف استاندارد ۱۰/۴۰ است. میانگین متغیر تعارض والد-نوجوان، ۴۶/۰۶ و انحراف استاندارد، ۴/۶۴ و همچنین میانگین متغیر مسئولیت‌پذیری شخصی، ۴۱/۵۳ و انحراف استاندارد، ۱۴/۱۹ محاسبه شد.

با توجه به جدول ۱، نمونه آماری، شامل ۵۶ نفر دختر و ۵۶ نفر پسر است که در کل ۱۱۲ نفر می‌شود. ۳/۵۷ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه دارای تحصیلات پایه هفتم، ۱۷/۸۶ درصد پایه هشتم، ۱۵/۱۸ درصد پایه نهم، ۲۵/۰۰ درصد پایه دهم، ۲۲/۳۲ درصد پایه یازدهم و ۱۶/۰۷ درصد پایه دوازدهم هستند.

جدول ۲- شاخص‌های توصیفی نمرات آزمودنی‌ها

متغیر	تعداد	کم‌ترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
سبک‌های فرزندپروری	۱۱۲	۵۹	۱۱۶	۹۳/۰۷	۱۰/۴۰
تعارض والد-نوجوان	۱۱۲	۳۵	۵۷	۴۶/۰۶	۴/۶۴
مسئولیت‌پذیری شخصی	۱۱۲	۱۵	۹۰	۴۱/۵۳	۱۴/۱۹

متغیر مسئولیت‌پذیری شخصی ($P=۰/۲$) بالاتر از ۰/۰۵ است، بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار داشت که داده‌های به‌دست‌آمده در مورد هر یک از آزمون‌ها، دارای توزیع نرمال بوده است ($P>۰/۰۵$) و وجود نرمال بودن داده‌ها مورد تأیید قرار می‌گیرد.

به‌منظور آگاهی از نرمال‌بودن داده‌ها، از آزمون ناپارامتریک کولموگراف-اسمیرنوف استفاده شده است. با توجه به جدول ۳، سطح معناداری آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای نمرات سبک‌های فرزندپروری ($P=۰/۰۵۷$)، نمرات تعارض والد-نوجوان، ($P=۰/۰۹۶$) و

جدول ۳- آزمون کولموگراف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌های آزمون

متغیرها	آزمون کلموگروف-اسمیرنوف	درجه آزادی	سطح معناداری
سبک‌های فرزندپروری	۰/۰۶۷	۱۱۲	۰/۰۵۷
تعارض والد-نوجوان	۰/۰۶۲	۱۱۲	۰/۰۹۶
مسئولیت‌پذیری شخصی	۰/۰۷۰	۱۱۲	۰/۲

استاندارد آن، ۵/۷۱ و میانگین خرده‌مقیاس سبک قاطع، ۳۸/۷۹ و انحراف استاندارد، ۷/۲۹ است.

با توجه به داده‌های جدول ۴، میانگین خرده‌مقیاس سبک سهل‌گیرانه، ۲۹/۳۸ و انحراف استاندارد، ۶/۳۱ و میانگین خرده‌مقیاس سبک استبدادی، ۲۵/۷۷ و انحراف

جدول ۴- شاخص‌های توصیفی نمرات آزمودنی‌ها در سه خرده‌مقیاس سبک سهل‌گیرانه، سبک استبدادی و سبک قاطع در

پرستشنامه سبک‌های فرزندپروری والدین

متغیر	تعداد	کم‌ترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
سبک سهل‌گیرانه	۱۱۲	۱۵	۴۵	۲۹/۳۸	۶/۳۱
سبک استبدادی	۱۱۲	۱۳	۳۸	۲۵/۷۷	۵/۷۱
سبک قاطع	۱۱۲	۲۲	۵۰	۳۸/۷۹	۷/۲۹

یعنی، رابطه مستقیم و نیرومندی بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و میزان تعارض والد-نوجوان وجود دارد و هرچه میزان سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه بالاتر باشد، میزان تعارض والد-نوجوان نیز بالاتر است.

برای بررسی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری والدین و تعارض والد-نوجوان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. همان‌گونه که در جدول ۵ قابل مشاهده است، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و میزان تعارض والد-نوجوان، $r=0/62$ و $p < 0/01$ است؛

جدول ۵- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین و تعارض والد-نوجوان

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه	تعارض والد-نوجوان
ضریب همبستگی (r)	۱	۰/۶۲**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	۰/۶۲**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

و میزان تعارض والد-نوجوان وجود دارد و هرچه میزان سبک فرزندپروری استبدادی بالاتر باشد، در نتیجه میزان تعارض والد-نوجوان نیز بالاتر است.

همان‌گونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری استبدادی و میزان تعارض والد-نوجوان، $r=0/68$ و $p < 0/01$ است؛ یعنی، رابطه مستقیم و نیرومندی بین سبک فرزندپروری استبدادی

جدول ۶- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری استبدادی والدین و تعارض والد-نوجوان

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری استبدادی	تعارض والد-نوجوان
ضریب همبستگی (r)	۱	۰/۶۸**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	۰/۶۸**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

تعارض والد-نوجوان وجود دارد، اما هرچه میزان سبک فرزندپروری قاطع بالاتر باشد، میزان تعارض والد-نوجوان پایین‌تر است و برعکس.

همان‌گونه که در جدول ۷ آمده است، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری قاطع و میزان تعارض والد-نوجوان، $r=-0/71$ و $p < 0/01$ است؛ یعنی رابطه معکوس و نیرومندی بین سبک فرزندپروری قاطع و میزان

جدول ۷- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری قاطع والدین و تعارض والد-نوجوان

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری قاطع	تعارض والد-نوجوان
ضریب همبستگی (r)	۱	-۰/۷۱**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	-۰/۷۱**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

است؛ یعنی، رابطه معکوس و نیرومندی بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان وجود دارد. هرچه میزان سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه بالاتر باشد، میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان پایین‌تر است و برعکس.

برای بررسی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری والدین و میزان مسؤولیت‌پذیری، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. همان‌گونه که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و میزان مسؤولیت‌پذیری $r=0/58$ و $p < 0/01$

جدول ۸- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین و مسؤولیت‌پذیری

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه	مسؤولیت‌پذیری
ضریب همبستگی (r)	۱	-۰/۵۸**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	-۰/۵۸**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

استبدادی و میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان وجود دارد. درواقع، هرچه میزان سبک فرزندپروری استبدادی بالاتر باشد، میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان پایین‌تر است و برعکس.

همان‌گونه که در جدول زیر آمده است، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری استبدادی و میزان مسؤولیت‌پذیری $r=-0/63$ و $p < 0/01$ است. به این معنا که رابطه معکوس و نیرومندی بین سبک فرزندپروری

جدول ۹- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری استبدادی والدین و مسؤولیت‌پذیری

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری استبدادی	مسؤولیت‌پذیری
ضریب همبستگی (r)	۱	-۰/۶۳**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	-۰/۶۳**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

وجود دارد و هرچه میزان سبک فرزندپروری قاطع بالاتر باشد، میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان نیز بالاتر است. این موارد در جدول ۱۰ آورده شده است.

به همین ترتیب، ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری قاطع و میزان مسؤولیت‌پذیری $r=0/76$ و $p < 0/01$ است. درحقیقت، رابطه مستقیم و نیرومندی بین سبک فرزندپروری قاطع و میزان مسؤولیت‌پذیری نوجوانان

جدول ۱۰- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک فرزندپروری قاطع والدین و مسؤولیت‌پذیری

شاخص‌های آماری	سبک فرزندپروری قاطع	مسؤولیت‌پذیری
ضریب همبستگی (r)	۱	۰/۷۶**
معناداری (p)	-	۰/۰۰۰۱
ضریب همبستگی (r)	۰/۷۶**	۱
معناداری (p)	۰/۰۰۰۱	-

**P < 0/01

به منظور بررسی فرضیه رابطه بین سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و مددکاری فرماندهی انتظامی استان همدان از نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است.

نتایج آزمون تحلیل واریانس در جدول ۱۱ نشان می‌دهد که تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری ($P < 0/01$ و $F(2,111) = 54/270$) به طور معناداری توانایی پیش‌بینی میزان سبک‌های فرزندپروری والدین را دارند.

جدول ۱۱- خلاصه تحلیل واریانس برای آزمون معناداری الگوی رگرسیون متغیرهای پیش‌بین و ملاک

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	میزان F	سطح معنی داری
رگرسیون	۵۱۱/۴۷۴	۲	۲۵۵/۷۳۷		
باقی مانده	۱۱۱۹۴/۱۹۹	۱۰۹	۱۰۴/۶۱۹	۵۴/۲۷۰	۰/۰۰۰۱
کل	۱۱۷۰۵/۶۷۳	۱۱۱			

با توجه به نتایج جدول‌های ۱۱، ۱۲ و ۱۳ مقدار سطح معناداری ($P = 0/0001$) کوچک‌تر از ۰/۰۱ است، بنابراین با توجه به یافته‌های تحلیل رگرسیون چندمتغیره می‌توان اظهار داشت که میزان بالای کیفیت سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان پایین نوجوانان همبستگی دارد.

همچنین، میزان بالای کیفیت سبک‌های فرزندپروری والدین با مسئولیت‌پذیری بالای نوجوانان همبستگی دارد. با توجه به مقدار R تنظیم شده ($R = 0/57$)، مقدار این تأثیر ۵۷ درصد است. در نتیجه، فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌شود.

جدول ۱۲- ضرایب رگرسیون استاندارد شده متغیرهای پژوهش (تعارض والد-نوجوان، مسئولیت‌پذیری و سبک‌های فرزندپروری والدین)

الگو	R	مجذور R	R ² تنظیم شده	خطای استاندارد
۱	۰/۴۷	۰/۵۷	۰/۵۶	۱۰/۲۲

جدول ۱۳- ضرایب رگرسیون پیش‌بینی (تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری) سبک‌های فرزندپروری والدین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	خطای استاندارد (SE)	بتا	T	سطح معنی داری
سبک‌های فرزندپروری	تعارض والد-نوجوان	-۰/۴۰۹	۰/۲۱۱	-۰/۱۸۳	-۱/۹۳۴	۰/۰۰۰۱
والدین	مسئولیت‌پذیری	۰/۷۱۲	۰/۰۶۹	-۰/۰۹۸	۱/۰۳۶	۰/۰۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با تعارض والد-نوجوان و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و مددکاری فرماندهی انتظامی استان همدان انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که میزان بالای کیفیت سبک‌های

فرزندپروری والدین با تعارض پایین والد-نوجوان نوجوانان و میزان بالای کیفیت سبک‌های فرزندپروری والدین با مسئولیت‌پذیری بالای نوجوانان همبستگی دارد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های توماس و همکاران (۲۰۱۹) و چاپلین و همکاران (۲۰۱۲) مطابقت دارد.

که سطح توانایی بالاتر رفت، فرصت‌هایی را در اختیار او قرار دهند و لازم است والدین قواعد و محدودیت‌های رفتاری را به‌طور صحیح روشن کنند تا کودکان در انجام مسئولیت‌ها با مشکلات مواجهه نشوند.

در نتیجه، طرز رفتار ما با نوجوانان می‌تواند از لحاظ روان‌شناسی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. روش تربیت نوجوانان نیز نقش مهمی در نوع رفتاری که آن‌ها با والدین خود خواهند داشت بازی می‌کند. نوع رفتار والدین با نوجوانان خود تأثیر فراوانی بر تقویت مهارت‌ها و ارتباطات مختلف، مانند مسئولیت‌پذیری و نقش تعارضات بین والدین و نوجوانان دارد. والدین اساساً، نخستین آموزگارانی هستند که به فرزندان خود دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌هایی ارائه می‌دهند که زمینه موفقیت فرزند را فراهم می‌کند. بنابراین، با توجه به اهمیت نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود که کارگاه‌های آموزشی برای والدین دارای فرزند نوجوان در جهت آشناسازی آنان با دوران خاص نوجوانی و شیوه‌های ارتباط مؤثر با نوجوان در مراکز مشاوره برگزار گردد.

تقدیر و تشکر

از مرکز مشاوره فرماندهی انتظامی استان همدان و نوجوانان جهت همکاری در اجرای پژوهش حاضر صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمائیم که بدون مساعدت و همکاری آن‌ها انجام این پژوهش قطعاً میسر نمی‌شد.

منابع

۱. احمدپور، حسین. (۱۳۹۲). مقایسه سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های حل تعارض در خانواده‌های دارای تعارض و بدون تعارض والد-نوجوان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه بیرجند، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی. <https://elmnet.ir/article/10572149-21967>
۲. اسدی، الهه. (۱۳۹۱). رابطه تعارض والد-نوجوان و تاب‌آوری با مشکلات روانشناختی نوجوانان مناطق چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز. پایان‌نامه

نوجوانی یکی از مهم‌ترین مراحل زندگی آدمی محسوب می‌شود و آخرین مرحله تحول شناختی و گذار از مرحله «پیرو دیگران بودن» است (شریفی رهنمو و همکاران، ۱۴۰۰). در این دوره فرد به بلوغ می‌رسد و در پی کشف هویت خود است. هر یک از این تغییرات می‌تواند یک عامل بحران‌زا برای نوجوان محسوب گردد (پورعبدل و همکاران، ۱۳۹۵). امروز، نقش محرک و سازنده خانواده برای نوجوان بر همگان روشن است. پدر و مادر اولین کسانی هستند که زیربنای شخصیت سالم یک نوجوان را می‌سازند و پایه‌گذار ارزش‌ها و معیارهای فکری او هستند. نوجوان در این دوره بیش از هر زمان دیگر نیاز به مراقبت و همراهی والدین خود دارد، بنابراین، قطع رابطه با نوجوان و یا رابطه نادرست با نوجوان ممکن است تأثیرات مخربی بر او بگذارد. نوجوانان با تعارض بین استقلال‌خواهی و احساس درجه وابستگی خود با والدین درگیر هستند. با آن‌که هم‌سن‌وسال‌ها نقش مهمی در زندگی نوجوان ایفا می‌کنند، اما هیچ چیز مانع نفوذ مهم والدین در نوجوانان نیست و پژوهش‌ها نشان می‌دهند که نوجوانانی که رابطه خوبی با والدین خود ندارند، از تعارضات احساسی مختلف و همچنین مسئولیت‌پذیری پایین رنج می‌برند (مختاری و میرمهدی، ۱۳۹۴).

درواقع، تعارض والد-فرزند عبارت است از چالش‌های ارتباطی و تعارضی که در حین رشد و تغییر اعضای خانواده ایجاد می‌شود. تعارض، تعاملی است ناراحت‌کننده بین دو فردی که تمایل یا توانایی گوش کردن به ناراحتی‌های یک-دیگر را ندارند. حالتی از جدایی و تنش که فشار روانی زیادی را ایجاد می‌کند و احساسات منفی را در طرفین موجب می‌شود. به‌علاوه، با توجه به این‌که خانواده نخستین عامل مؤثر در ایجاد مسئولیت در افراد است و این نکته که مسئولیت در فرد باید از اولین سال‌های کودکی آموخته شود تا فرد با وظایف متعددی که در دوران‌های مختلف زندگی روبه‌رو می‌شود مسؤلاًنه برخورد نماید، برای ایجاد مسئولیت‌پذیری ابتدا باید خود والدین افرادی متعهد و مسؤلاً باشند و به تناسب رشد کودک وظایفی که با توانایی‌های او مطابقت دارد، به او واگذار کنند و هنگامی

۹. مختاری، زهرا و میرمه‌دی، سیدرضا. (۱۳۹۴). رابطه هیجان خواهی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان شهرستان همدان. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۲(۱)، ۲۱-۴۴.
http://hamedan.jrl.police.ir/article_17229.html
۱۰. نادعلی زاده، راحله. (۱۳۹۸). پیش بینی سازگاری اجتماعی از طریق تعارض والد-نوجوان و بلوغ عاطفی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی.
<https://www.sid.ir/search/journal/paper>
11. Branje Sj, Doorn M, Valk I, Meeus W. (2010). Parent – adolescent conflicts, Conflict resolution types, and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental psychology*, 30(2): 195-204.
[doi:10.1016/j.appdev.2008.12.004](https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.12.004)
12. Chaplin TM, Sinha R, Simmons JA, Healy SM, Mayes LC, Hommer RE, Crowley MJ. (2012). Parent-adolescent conflict interactions and adolescent alcohol use. *Addictive behaviors*, 37(5): 605-612.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2012.01.004>
13. Masche, J. & Barber, B.K. (2001). Connectedness and parent-adolescent relationships: of a successful Indicators identity development. *Paper presented at the Biennial Meeting of the Society for Research in Child Development*. Minneapolis, MN. 14(6), 19-22.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED451962.pdf>
14. Siffert, A., & Schwarz B. (2012). Parental conflict resolution styles and children's adjustment: Children's appraisals and emotion regulation as mediators. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 172(1), 21- 39.
<https://doi.org/10.1080/00221325.2010.503723>
15. Thomas A, Okamoto S, Rebecca K, Pagano I. (2019). Parental support, Parental – adolescent Conflict, and substnce use of Native Hawaiian and pacific Islander youth: Ethnic differences in stress- buffering and vulnerability effects. *Asian American journal of psychology*, 10(3): 218-226.
<https://doi.org/10.1037/aap0000139>
۳. کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی.
<https://www.sid.ir/paper/484507/fa>
۳. پورعبدل، سعید؛ نریمانی، محمد؛ عباسی، مسلم و امیدوار، عظیم. (۱۳۹۴). نقش تعارض والد-نوجوان و حمایت اجتماعی در پیش بینی سازگاری دانش آموزان. *دوفصلنامه علمی پژوهشی مطالعات آموزشی و آموزشگاه*، ۴(۱۳)، ۸۲-۶۹.
<https://www.sid.ir/paper/519443/fa>
۴. جامعی، زلیخا. (۱۳۹۹). بررسی رابطه شیوه های فرزندپروری بر میزان مسؤولیت پذیری دانش آموزان. *پژوهشنامه اورمزد*، ۵۱(۲)، ۱۷۸-۱۶۲.
<https://www.sid.ir/paper/524348/fa>
۵. دشتی رحمت آبادی، زهرا. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش گروه فرزندپروری ذهن آگاهانه بر افزایش بهزیستی روانشناختی مادران، خودکارآمدی والدین و کاهش تعارض والد-نوجوان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی.
<https://epl.um.ac.ir/index.php/fa/>
۶. دودمان، پروانه. (۱۳۹۷). رابطه شیوه‌های فرزندپروری والدین بر مسؤولیت پذیری دانش آموزان دبیرستان های شهرستان مهر. *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، ۱۲(۴)، ۵۱-۶۰.
<http://journal.muq.ac.ir/article-1-1058-fa.html>
۷. شریفی رهنمو، سعید؛ سلطان پور، محرم و نقوی، مهدی. (۱۴۰۰). پیش بینی نگرش به آسیب های اجتماعی براساس میزان بهزیستی روان شناختی و هیجان خواهی در جوانان: انتظام اجتماعی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۸(۱)، ۴۷-۵۷.
<https://doi.org/10.22034/HPSJ.2021.95979>
۸. شریعتی، سحر و امامی پور، سوزان. (۱۳۹۳). نقش واسطه ای تعارض والد-نوجوان در رابطه سبک های فرزندپروری ادراک شده و ابعاد ابراز خشم. *خانواده و پژوهش*، ۲۵(۶)، ۲۲-۷.
<http://qjfr.ir/article-1-59-fa.html>